

Пета национална конференция „Актуални проблеми на застраховането и осигуряването“ - Свищов '2006

Пламен Хинков, изпълнителен директор на ЗК „Орел живот“ АД,
член на Комитета по инвестиции и финансов риск към Groupe Consultatif

ПРОЕКТЪТ SOLVENCY II - ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО И ВЪЗМОЖНОСТИ

● Ефективна система за оценка на риска и надзор върху управлението на капитала

„Успешните корпоративни мениджъри използват
управлението на риска едновременно като щит и меч.“

John S. Hunkin, CEO, Canadian Imperial Bank of Commerce

(Продължава от брой 15-16)

Проектът на Европейската комисия Solvency II стартира през 2001 г. Актуализираната пътна карта за развитие на проекта предполага първият вариант на новата директива да бъде готов до октомври 2006 г., а предложението за новата директива да бъде внесено за одобрение в Европейската комисия до юли 2007 г., което е с около девет месеца по-късно в сравнение с първия вариант на пътна карта, приет през март 2005 г. След адаптиране на националните законодателства в съответствие с директивата, тя следва да бъде реално приложена от 1 януари 2010 г.

Преразглеждането на графика се дължи на по-задълбочената правна дейност с цел да се обединят съответните директиви за животозастраховането, общото застраховане, преработването и финансовите групи в една директива, както и поради нуждата от по-нататъшно развитие на насоките за симулации във връзка с изграждането на Стълб I.

Първоначалният подход, възприет от комисията, беше да се изготвят и представят едновременно три различни рамкови директиви по Solvency II, т. е. една директива, изменяща и преработваща (където е необходимо) Директивата по животозастраховане, една директива, изменяща и преработваща Директивата по общо застраховане, и трета Директива, изменяща други Директиви (напр. Директивата за застрахователни групи).

В резултат на продължителни обсъждания беше предпочетен друг подход, навягащ на систематизирането на съществуващите директиви (животозастраховане, общо застраховане, преработване, групи и т. н.) в една обща директива, без да се предоговаря единното европейско законодателство.

Преки участници в изготвянето на новата директива са: Комитет по застраховане към Европейската комисия; Комитет на европейските надзорни органи за застраховане и професионално пенсионно осигуряване /CEIOPS/ - изграден с решение на Европейската комисия на 5 ноември 2003 г. (Участват представители на 25-те страни членки на ЕС и Норвегия, Исландия и Лихтенщайн. С оглед на предстоящото приемане на България в ЕС, КФН участва в работата на комитета със

статут на наблюдател); Комитет на европейските застрахователи /CEA/ - организация на националните асоциации на застрахователите, включваща 30 европейски асоциации пълноправни членове, и 3 асоциации, включително АБЗ, които са асоциирани членове; Groupe Consultatif - Асоциация на европейските актюерски организации, създадена през 1978 г., в която Българското актюерско дружество е асоцииран член от 2005 г., и KPMG - консултант на проекта.

Практическата дейност по изработване на директивата се извършва от пет работни групи, включващи представители на посочените организации. Технологичната подготовка на директивата преминава през етапи на съгласуване с всички заинтересовани лица. През 2004-2005 г. това съгласуване премина под формата на три етапа от запитвания, като отговорите от тях бяха систематизирани и помогнаха за изготвяне на рамката на директивата. Вторият етап представлява серия от количествени изследвания на въздействието /Quantitative impact studies - QIS/, което Solvency II ще има върху съществуващите практики. Изследване на въздействието обикновено обхваща обширни симулационни упражнения на базата на сравнително добре изработени решения. Изследването на количествените параметри често се повтаря няколко пъти, за да се постигнат качествените изисквания. В процеса на разработване на Solvency II ще се осъществят няколко етапа на изследване на въздействието на количествените параметри, за да се оцени точно влиянието например на необходимите нива на платежоспособност.

Първият цикъл, започнал през октомври 2005 г. с QIS1, беше фокусиран върху определяне на разумното ниво на техническите резерви в съответствие с предварително дефинирано ниво на сигурност. Резултатите от това изследване са обобщени в края на февруари 2006 г. От началото на май 2006 г. стартира втората серия от тестове за количествено изследване на влиянието /QIS2/, в който CEIOPS се обвърна към всички свои членове, предлагайки им възможността да предоставят на поднадзорните лица необходимите форми с оглед оценка на платежоспособността в контекста на новите правила, залегнали в Solvency II. Ре-

зултатите от изследванията за различните страни трябваше да бъдат представени до 31 юли 2006 г., а обобщението от работната група да бъде направено до края на октомври 2006 г.

СТРУКТУРА

Solvency II следва тристълбовия модел, възприет при стандарта Basel II и въведен за банковите институции в съответствие с изискванията на Европейската директива за капиталова адекватност.

Стълб I

Първият стълб регулира изискванията към застрахователните компании за поддържане на благоразумен превес на активите спрямо задълженията.

Една от основните задачи на Solvency II е насърчаване на добрите практики при управление на риска. Извършвайки своята дейност, една застрахователна компания е изправена ежедневно пред различни видове рискове:

бизнес риск - свързан с неизвестността на бъдещите приходи и разходи на компанията. Обуславя се в най-голяма степен от конкурентната среда и промените на пазара и отразява възможността за намаляване на печалбата в резултат на промяна на обема на бизнеса, промяна на пазарните цени и нивото на разходите;

катастрофичен риск - риск, при който едно събитие може да предизвика сериозни загуби на повече от един обект;

кредитен риск - риск от неустойка или промяна на платежоспособността на емитента на ценни книги, контрагент или посредник, от който компанията има вземане;

диверсификационен риск - възможността средната стойност на щетата да намалява, а броят на реализираните застрахователни рискове да се увеличи;

систематичен риск - риск, който не може да бъде намален с увеличаването на обема на портфейла;

ликвиден риск - риск от реализиране на загуби в случаи на недостиг на ликвидни активи от всички активи, служещи за покритие на задълженията по сключени полици при предявяване на искове от страна на полицедържателите, в резултат на което активите може да бъдат продадени, но на неизгодна цена;

пазарен риск - свързан е с промяната на пазарните цени на активите;

оперативен риск - възможност за загуба в резултат

нат на неблагоприятно или неуспешно развитие на вътрешен процес, хора, системи или външни събития, включително и правен риск и измами;

подписвачески /застрахователен/ риск - това е специфичен риск, свързан със застраховането. В него се включва както развитието на рисковете, покривани от отделните застрахователни продукти, така и рисковете, свързани със специфичните процеси, които се асоциират с осъществяването на застрахователния бизнес;

ALM риск - несъответствие в падежите на активите и задълженията: този риск се свързва с разминаване в паричните потоци между задълженията и свързаните с тях активи, което води до търсене на други източници /заеми, продажби, нарушаване на срокове/ за удовлетворяване на възникнали ликвидни задължения;

случаен риск - свързан е със случайната флукуация в честотата и тежестта на едно вероятно събитие.

Оценката на влиянието на всеки един от тези рискове върху резултатите от дейността на застрахователната компания е ядрото на новия стандарт за оценка на платежоспособност. Чрез отчитане на влиянието на всички рискове се достига до фор-миране на капиталовите изисквания. От една страна, Solvency II ще регламентира подходите за определяне на минимално ниво на капитала /MCR/ или онова ниво на капитала, под което надзорните органи следва да предприемат оздравителни мерки. Идеята е MCR да бъде изчислявана по прости формули с оглед максимална прозрачност. Възможно е формула, базирана на съществуващите в Solvency I изисквания, да бъде използвана за изчисляване на MCR за определен преходен период. След изтичането на този преходен период за изчисляване на MCR ще бъде предложено

оценка на риска, който да поощри застрахователите да оценяват и контролират риска много по-прецизно. Общите очаквания са, че капиталовите изисквания, определени на базата на втория подход, ще бъдат по-ниски от тези, изчислени по стандартни процедури.

В този стълб ще бъде описано как да бъдат оценявани задълженията, в т.ч. и застрахователнотехническите резерви, как да бъде изчислен SCR, кои активи са приемливи за съответните задължения, както и за покриване на SCR, и как тези активи да бъдат оценени. За оценка на активите и задълженията може да бъде използвана една от двете възможности - чрез детайлни правила или установени принципи, на базата на които да се получава справедлива пазарна оценка.

Ключов критерий за оценка на приложимостта на заложените в Solvency II принципи ще бъдат резултатите от проведените изследвания за количествена оценка на въздействието /QIS/, чрез които следва да бъде оценено въздействието на новите правила за капиталова адекватност на база на съществуващото състояние в страните от ЕС. Първата серия от изследвания /QIS1/ беше насочена към тестване на нивото на достатъчност на образуваните резерви във връзка с няколко възможни хипотези. За оценка на задълженията се използва т. нар. „най-добра преценка“ /best estimate/, която включва:

$$MCR_2 = \sqrt{MCR_{\text{ALM}}^2 + MCR_{\text{CRD}}^2 + MCR_{\text{LIC}}^2 + MCR_{\text{HEALTH}}^2 + MCR_{\text{S}}^2}$$

В съответствие с предварително одобрената рамка от комисията, MCR ще бъде дефиниран с някакво минимално ниво. Това ниво може да се разглежда като аналог на съществуващия минимален размер на Гаранционния фонд в действащите директиви за животозастраховане и неживотозастраховане. Второто ниво от изискванията за капиталова адекватност е капитал за осигуряване на платежоспособност /Solvency Capital Requirements - SCR/. За определяне на SCR ще се използват както стандартни подходи, така и вътрешни модели. Един от възможните стандартни подходи е новата формула, разработена в тясно сътрудничество между German Insurance Association (GDV) и German regulatory authority (BaFin), но има и много други подходи, които биха могли да бъдат обект на изследване, например във Великобритания. Алтернативната възможност е да бъде разработен и използван вътрешен модел за

✓ използване на очаквана настояща стойност на бъдещите парични потоци;

✓ очакваните парични потоци следва да бъдат базирани на разумни актюерски предположения, основани на вероятното разпределение на всеки един риск. Предположенията следва да бъдат изградени на база на опита на компанията, а ако той е ограничен или недостатъчен, да се разглеждат данни за пазара;

✓ паричните потоци следва да отразяват очакваното демографско, технологично, здравно, социално и икономическо развитие. Например предвидимият ръст на средната продължителност на живота следва да бъде отчетена;

✓ паричните потоци следва да бъдат изградени на базата на рисково-неутрален дисконтиращ фактор в съответствие с периода на дисконтиране;

✓ разумни предположения за очаквана бъдеща инфлация следва да бъдат включени в паричните потоци; (Продължава на стр. 19)